

Nils Leine
nils.leine@kammarkollegiet.se
08-700 08 88

2017-04-10
Dnr 3.1-870-2017

Miljö- och energidepartementet
Energienheten

Betänkandet Kraftsamling för framtidens energi (SOU 2017:02)

M2017/00026/Ee

Avsnitt 7.2.4 Vattenkraft

Kammarkollegiet instämmer i Energikommissionens bedömning att vattenkraften ska ha moderna miljökrav. Den närmare innebörden av moderna miljökrav och hur de ska införas för redan befintliga anläggningar utvecklas emellertid inte närmare i betänkandet.

Kammarkollegiet antar att moderna miljökrav innebär att alla vattenverksamheter ska provas enligt miljöbalken och att verksamheterna således ska uppfylla balkens miljökrav. En prövning enligt miljöbalken förutsätter att det finns ett genomarbetat underlag (miljökonsekvensbeskrivning) för att bl.a. säkerställa att bästa möjliga teknik tillämpas och att miljö kvalitetsnormerna efterföljs. Det krävs också att verksamheten ska klara en samhällsekonomisk genomlysning.

Det är långt ifrån säkert att alla ägare till vattenkraftverk kan möta dessa krav. Hur verksamheter som inte möter kraven bör hanteras från ekonomisk och miljömässig synpunkt berörs inte närmare i betänkandet. Enligt Kammarkollegiet behöver dessa frågor belysas och analyseras närmare i det fortsatta arbetet.

Möjligheterna att ställa moderna miljökrav på verksamheterna är dessutom beroende av kvalitén på det underlag som ges in till domstol av den som söker tillstånd. Enligt Kammarkollegiets bedömning finns det en risk att de förenklingar som Energikommissionen förespråkar leder till att underlagen för prövningen

försämras, vilket kan göra det svårt för domstolarna att föreskriva adekvata villkor för verksamheten. Det är viktigt att i ett förenklingsarbete slå vakt om att miljökraven inte blir lägre än i dag.

Kammarkollegiet vill i denna del också hänvisa till kollegiets synpunkter på förslagen om nya bestämmelser för prövningen som Vattenverksamhetsutredningen lämnade i sitt slutbetänkande, M2014/1451/Nm, [bilaga 1](#).

Enligt Energikommissionen (sid 291) har vattenkraften en betydande negativ påverkan på ekosystem och den biologiska mångfalden. Kammarkollegiet vill också lyfta fram att kunskaperna om vattenkraftens miljöpåverkan har utvecklats och fördjupats betydligt de senaste åren, vilket framgår av bl.a. det kunskapsunderlag som Havs- och vattenmyndigheten tagit fram.¹

Trots denna negativa påverkan bedömer kommissionen att vattenkraften ska byggas ut. I betänkandet sägs att utbyggnaden främst ska ske genom effekthöjning i befintliga verk med moderna miljötillstånd. Kollegiet saknar i denna del en analys av vilka avvägningar som ligger bakom bedömningen att vattenkraften bör byggas ut. Vad som avses med effekthöjningar i befintliga verk med moderna miljötillstånd är inte heller klart. Såvitt Kammarkollegiet kan utläsa av betänkandet finns det inget utförligt underlag som visar att Sverige har ett utökat elproduktionsbehov som lämpligast tillgodoses genom utbyggd vattenkraft.

När det gäller frågan om utbyggnad av vattenkraften noterar Kammarkollegiet vidare att enligt de mål som riksdagen tidigare slagit fast så är utbyggnaden av vattenkraften i Sverige klar och överstiger till och med målsättningen. I betänkandet har inte gjorts någon mer fullständig utredning om riksplanering, miljökonsekvenser m.m. som föregått tidigare ställningstaganden om utbyggnad av vattenkraften, t.ex. i betänkandet "Vattenkraft

---

¹ Havs- och vattenmyndighetens rapport 2013:10. "Vattenkraftens påverkan på akvatiska ekosystem – en litteratursammanställning"

och Miljö (SOU 1979:39). Med det betänkandet som förebild bör enligt Kammarkollegiets mening ställningstaganden om utbyggnad av vattenkraft föregås av en vederbörlig utredning om var denna utbyggnad eventuellt skulle kunna ske och hur skyddade älvar och älvsträckor ska beaktas. Frågor som rör värdefulla vatten, naturvärden, övrigt utpekade riksintressen och andra allmänna intressen behöver också belysas och analyseras i samband med att en eventuell utbyggnad av vattenkraften övervägs. Därtill bör en utbyggnadsambition förhålla sig till gällande miljö kvalitetsnormer. Dessa centrala element som bör föregå ett eventuellt ställningstagande om en utbyggnad saknas i betänkandet.

Kammarkollegiet anser därför att Energikommisionens bedömningar inte är tillräckligt genomarbetade för att läggas till grund för ett förslag till riksdagen om att vattenkraften ska byggas ut, varken genom effekthöjningar i befintliga verk eller genom nya verk.

Kollegiet kan därtill upplysa om att kollegiet har handlagt och handlägger ett antal ansökningar om effekthöjningar i skyddade älvsträckor (4 kap. 6 § miljöbalken) och andra ansökningar som innebär försämring av vattenförekomstens status. Ett uttalande om utbyggnad kan komma att innebära ett ökat antal ansökningar i skyddade sträckor.

Vad gäller att nationalälvarna och övriga i lagen angivna älvsträckor ska fortsätta skyddas från utbyggnad kan kollegiet konstatera att en stor del av myndighetens resurser för att handlägga miljöfrågor avsätts till ansökningar om utbyggnationer av vattenkraften i skyddade sträckor. Frågan om brister i skyddet av dessa älvar har berörts i delbetänkandet 4 kap. 6 § miljöbalken (SOU 2012:89). Utredningens förslag har dock inte lett till någon åtgärd. Kollegiet kan upplysa om att ansökningsförfaranden pågår beträffande skyddade älvsträckor, bl.a. handläggs återigen en ny ansökan om utbyggnad av Ejforsen. Kammarkollegiet vidhåller därför det som framfördes i myndighetens remissyttrande i M2013/83/Nm om att skyddet för älvarna bör förstärkas genom tydligare lagstiftning, [bilaga 2](#).

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen Ulf Rehnberg, i närvaro av kammarrådet Torgny Norberg och advokatfiskalerna Eva Åkerlund och Nils Leine, den sistnämnda föredragande.

Ulf Rehnberg
Avdelningschef

Nils Leine
Advokatfiskal

Bilagor:

1. Remissyttrande i ärendet M2014/1451/Nm
2. Remissyttrande i ärendet M2013/83/Nm